

Tereza Ščecinová: „Dělání domova“ v prostředí institucionalizované péče. Praha: FHS UK 2013, 73 str.

Tereza Ščecinová si pro svou bakalářskou práci vybrala terén Domu s byty zvláštního určení, v němž se rozhodla sledovat způsoby *dělání domova*, a to jak ve vztahu systémovým podmínkám, které *dělání domova* nezbytně rámuje a (spolu)utvářejí, tak ve vztahu k jejich aktérským reflexím a praxím (a/či kontrapraxím), které obyvatelé domu pro *dělání domova* používají. Východiskem a klíčovým teoretickým rámováním práce byla nová studia materiální kultury s cílem identifikovat způsoby *dělání domova* skrze artefakty, jimiž aktéři své domovy v „pečovatelském domě“ zabydlují. Ta se ale v procesu výzkumu nutně a logicky rozšířila o koncepty fenomenologického uvažování o domově a režimech totální instituce, péče a dohledu. Metodologicky pak autorka realizovala kvalitativní výzkum prostřednictvím (různě důsledně použité – s omezeními terénem) techniky etnografické procházky po sedmi bytech ve sledovaném terénu a polostrukturovaným rozhovorem se sociální pracovníci, kontextuálně pak i drobnou etnografií samotného pečovatelského domu a analýzou dokumentů, které se ke službě vztahují (legislativa vtělená do vyhlášek sledované služby a záměry MPSV – viz Čermáková – Johnová 2002).

Jako vedoucí předložené bakalářské práce si dovoluji nejprve vhlédnout do procesu vzniku této práce. Terezu jsem svým způsobem „zdělala“ s terénem, tématem i jeho základním teoretickým ukotvením. Nicméně Tereza se s touto, vpravdě nejednoduchou (v bakalářském studiu!) změnou školitelky, za kterou nemohla (příčinou byla jiná pracovní vytíženost původní školitelky) vypořádala a postupně jsme utvořily intenzivní spolupráci na vlastním výzkumu i výsledném textu. Za tuto dobu jsem Terezu poznala jako studentku, která je pracovitá, pečlivá a zodpovědná.

Těmto charakteristikám odpovídá i předložená bakalářská práce. Tereza si vybrala vpravdě nejednoduchý terén. Kombinace zranitelnosti aktérů s režimy totální instituce vyžadují metodologické i etické nároky, s nimiž na úrovni bakalářské práce není jednoduché se popasovat. Domnívám se, že oba tyto aspekty Tereza zvládla. Osvojila si postupy Kaufmannova Chápajícího rozhovoru (2010, v rozporu s mou výše akcentovanou pečlivostí je, že tento text není v bibliografii a v textu je citován s překlepy v příjmení autora) a zároveň byla schopná jak v metodologické části práce, tak i v samotném textu reflektovat omezení svého výzkumu, které byly způsobeny právě důsledným dohledem: participanty a participantky výzkumu důsledně vybírala paní Sociální pracovníce, která zároveň dohlížela i na celý pohyb autorky v terénu.

Výsledná bakalářská práce Terezy Ščecinové je tak podpořena silným a vcelku kvalitně zpracovaným teoretickým zázemím, které zasahuje plejádou relevantních témat, jež se k terénu váží. Autorka navíc prolíná teoretické konceptualizace tématu (od problematiky totální instituce, režimů péče a režimů dohledu přes nejednoznačnosti konceptů domu a domova až po diskusi materiality a jejího aktérství) s politicko-úředními konotacemi, jak jsou vtěleny do legislativních a prováděcích dokumentů (viz výše). V metodologii otevřeně popisuje konsekvence výzkumného procesu, s nimiž se musela vyrovnávat.

Vlastní empirickou část práce pak s ohledem na své pobývání v terénu člení na kapitoly (4.) terén (zde je moc pěkný postřeh nesouladu péče o veřejný a soukromý prostor), (5.) Péče v praxi (kde se začínou rozvírat nůžky mezi dosud zdánlivou neproblematičností života v domě a tím, jak se do každodennosti propisují systémová opatření; zde autorka začne důsledněji diskutovat své poznatky s odbornou literaturou; (6.) Zakoušení domova a (7.) Působení materiality. Celá empirická část je důsledně

strukturovaná, byť někdy trochu popisná – ne všechny interpretace jsou dotažené (např. kap. 4.3, 4.4). Autorka představuje plejádu dat a postupně se odvažuje kritičtějšího pohledu na sledovanou problematiku. Postupně se také rozbaluje nejednoznačnost a nesamozřejmost jak třeba konceptualizace domova, tak ale i režimů péče, jak jsou v domově nastaveny. Při čtení zejm. posledních kapitol se nabízí, zda by nebylo možné na data vztáhnout také narativní analýzu, která by umožnila uvést do vztahu životní příběh aktéra, jeho konceptualizaci a materializaci domova (ale to je jen podnět k další práci, v projektu tento postup nebyl). Závěj je pak stručným, ale adekvátním a na odborné zázemí navázaným shrnutím.

Celkově je možné shrnout, že Tereza Ščecinová si pro svou bakalářskou práci zvolila adekvátní a aktuální téma, které správně teoreticky i metodologicky uchopila. Výsledný text by si zasloužil ještě o něco víc práce s teoriemi a větší snahu o interpretace. Na druhou stranu jako školitelka do výsledné známky promítám autorčinu pilnou práci. Formálně je práce v pořádku. Ze všech těchto důvodů doporučuji bakalářskou práci Terezy Ščecinové k obhajobě navrhuji ji hodnotit jako výbornou či velmi dobrou podle průběhu obhajoby.

Praha, 15. září 2023

Mgr. Hedvika Novotná, Ph.D.